

Datum
2021-09-28
Vårt dnr
HSF210208
Ert dnr
S2021/00866

Remitterande instans Socialdepartementet
Adress Regeringskansliet, 103 33 Stockholm
Postadress s.remissvar@regeringskansliet.se
Alt e-postadress s.fs@regeringskansliet.se

REGION VÄSTMANLANDS YTTRANDE AVSEENDE GOD OCH NÄRA VÅRD RÄTT TILL PSYKISK HÄLSA

Region Västmanland har av Socialstyrelsen inbjudits att lämna synpunkter på remiss avseende God och nära vård Rätt till psykisk hälsa. Regionen utvecklar synpunkterna nedan med angivande av aktuellt avsnitt.

Sammanfattning av utredningen

Utredningen ska bedöma förutsättningarna för att utveckla en ny form av skyndsamma och ändamålsenliga insatser inom primärvården vid lättare psykisk ohälsa i syfte att bl.a. förebygga svårare ohälsa och sjukskrivningar och vid behov lämna förslag om hur detta kan genomföras på ett effektivt sätt. Betänkandet besvarar frågeställningarna i direktiven rörande omhändertagande av psykisk ohälsa i primärvården.

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland tycker utredningen i sin helhet är bra, vi vill dock poängtera vikten av att hålla ihop utredningarna och det är viktigt att alla aspekter beaktas. Det pågår ett antal utredningar som inriktar sig på olika åldrar. Regionen vill lyfta fram vikten av att tydligare diskutera funktionsnivå för att tydliggöra behovet av vårdnivå. Bedömning av funktionsnivå bör ligga till grund för att erbjuda rätt vård med rätt kompetens.

1 Författningsförslag

Region Västmanland har inget att anföra.

2. Utredningens uppdrag, arbetssätt och utgångspunkter

2.2 Centrala begrepp för betänkandet

2.2.5 Psykoedukation/psykopedagogik

I utredningen sida 40 framkommer;

Psykoedukation/psykopedagogik avser riktad information i olika former till personer med psykiska eller sociala problem, vanligen också till deras familjer, om problemens natur. Psykopedagogisk rådgivning ... kan också gälla problem och svårigheter som

Datum
2021-09-28
Vårt dnr
HSF210208
Ert dnr
S2021/00866

uppstår i samband med olyckshändelse och allvarlig sjukdom. Det ingår träning enligt beteendeterapeutiska principer i att hantera vardagliga situationer på ett konstruktivt sätt. ... Objektiv kunskap ska hos patienter och familjemedlemmar kunna ge upphov till ett sakligare sätt att se på deras egna reaktions- och handlingsätt. Det ska kunna minska oro och ångest och ge en bas för behandling med andra metoder”.

Det ingår träning enligt beteendeterapeutiska principer i att hantera vardagliga situationer på ett konstruktivt sätt ...”.

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland menar att beskrivningen i utredningen av psykoedukation är missvisande och beskriver snarare ett annat verktyg i kognitiv beteendeterapi som heter exponering. Begreppet psykoedukation används inom kognitiv beteendeterapi KBT och betyder utbildning av patienten om det aktuella tillståndet eller diagnosen. Psykoedukation är ett viktigt verktyg i KBT. "I inledningsskedet arbetar man mycket med utbildning, så kallad psykoedukation. Inom KBT ser man det som viktigt att få en god förståelse av själva problemet, hur detta uppkommit samt vad som vidmakthåller svårigheterna." www.kbt.se/om-kognitiv.beteendeterapi/

2.6.5 Hjälp till självhjälp – vem ansvarar för det?

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland håller med om att tydliga strukturer för egenvårdsråd inom området psykisk ohälsa saknas. Regionen efterfrågar ett tydligt upplägg, struktur och rutin för omhändertagande av patienter med psykisk ohälsa.

2.7.1 Diagnoser

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland anser att det är en viktig fråga som lyfts upp om olika tillstånd kontra diagnos.

2.7.3 Varför är det viktigt att beskriva detta kontinuum mellan upplevelse och diagnos?

Region Västmanlands synpunkt

Regionen föreslår att förtydliga genom att använda begrepp som FUNKTIONSNIVÅ och DIAGNOS istället för UPPELVELSE och DIAGNOS. Det finns redan etablerade och validerade skalor för att bedöma funktionsnivå hos patienten, t ex WHODAS. Frågorna innehåller både bedömning av olika vardagsfunktioner och patientens upplevda nivå av besvär och subjektivt lidande. Parallellt med diagnostiken behöver vi fokusera på funktionsnivå då den borde avgöra vilken vårdnivå som krävs eller om t ex sjukskrivning behövs. Ytterligare en anledning till att ha större fokus på patientens funktionsnivå är att flera insatser som kan främja psykisk hälsa inte är diagnosspecifika, t ex råd om mat, sömn och motion. Även psykologisk behandling

Datum
2021-09-28
Vårt dnr
HSF210208
Ert dnr
S2021/00866

KBT baseras i första hand på funktionell analys och är inte så styrt av enbart diagnosen.

2.8.2 Behovet av definitioner i förhållande till utredningens uppdrag

Region Västmanlands synpunkt

Regionen anser att det är en bra definition av målgruppen.

3 Förutsättningar för primärvårdens arbete med psykisk ohälsa

3.4 Huvudmännens formulering av uppdraget psykisk ohälsa i primärvården

Region Västmanlands synpunkt

Den kommunala hälso- och sjukvården är idag en del av primärvården. Regionen efterfrågar ett förtydligande om vilket ansvar de ska ha/ta inom området.

3.5.2 Möjliga källor till information om psykisk ohälsa i primärvården

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland lyfter att det är viktigt att även mäta kvalitet och identifiera relevanta nationella indikatorer.

3.6.2 Digitala tjänster på området psykisk ohälsa

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland anser att det inte framgår av digitala tjänster att IKBT, internetbaserad KBT erbjuds nästan uteslutande via den nationella invånartjänsten "Stöd och behandling" på 1177.

5 Primärvårdens grunduppdrag

5.2.5 Ekonomiska och andra konsekvenser för regionerna och kommunerna

Region Västmanlands synpunkt

Region Västmanland bedömer att utredningens relevanta och goda intentioner ska kunna uppnås, ex avseende mer jämlik vård och tidigare insatser, utan att detta kortsiktigt ska få ekonomiska konsekvenser. Förslaget som inte följs av ekonomiska medel kommer att medföra behov av omfördelning av resurser, både inom primärvården och mellan vårdnivåer och huvudmän som, givet den upplevt lägre prioriteringen av psykisk ohälsa i dagens system, troligen kommer att vara både svår och ta lång tid.

6 Primärvårdens organisering

Region Västmanlands synpunkt

- viktigt att arbeta med tidiga insatser inom MHC/BVC för att förebygga utveckling av psykisk ohälsa med nedsatt funktionsnivå.
- regionen önskar förtydligande gällande hur individen som är i behov av vård kan söka på ett enkelt sätt.

Datum
2021-09-28
Vårt dnr
HSF210208
Ert dnr
S2021/00866

- det finns en risk vid uppdelning av fysisk och psykisk hälsa att en fysisk grundsjukdom som orsakar psykisk ohälsa missas.
- förtydliga behovet av det förebyggande arbete för att fånga upp de individer som inte aktivt själva söker vård.
- förtydliga samverkan med andra aktörer för att fånga de sociala negativa effekter som kan komma av psykisk ohälsa, många av de som lever med psykisk ohälsa har också sociala behov. Ex. finns en bostadshandläggare medverkande som tillsammans med primärvården ser över bostadsfrågan m.m. Vilket gör att såväl den sociala som den medicinska kompetensen används. Kan man använda personligt ombud?
- tydligare samorganisering för att kunna överbrygga gränserna som finns.
- informationsöverföringen mellan vårdgivare/huvudmännen måste fungera – kan gemensam journal vara en del i lösningen?

6.1 En modell för att bättre möta psykisk ohälsa i primärvården

6.2.1 Vägen in

Region Västmanlands synpunkt

Regionen anser att tillgång till och användning av digitala verktyg borde nämnas.

I kompetenssammansättning på en vårdcentral bör såväl psykologer som andra yrkeskategorier till exempel kuratorer och samtalsterapeuter ingå, kompetenser med olika grundkunskaper kan med fördel komplettera varandra.

Viktigt även att definiera nyckeltal för olika kompetenser för att underlätta vårdgivarnas dimensionering (antal tjänster per antal listade invånare).

6.2.2 Organisering av primärvårdens insatser mot psykisk ohälsa

Region Västmanlands synpunkt

Regionen anser att figuren 6.4 på sid 270 är en tydlig och bra bild av stegvis vård.

Under Steg 1 "bedöma / behandla" nämns IKBT. Här behövs ett förtydligande, om IKBT ska motsvara en hel psykologisk behandling kan det vara krävande för patienten i och med att patienten förväntas arbeta mycket på egen hand. Frågan är om IKBT ska finnas i det första steget?

Regionen påpekar vikten av att fokusera på en obruten vårdkedja och inte bara på den kortare väntetiden vid remiss till psykiatrisk specialistvård.

Stycket om huvudmanna- och verksamhetsnivå är mycket bra formulerat och helt nödvändigt med ett gemensamt system för kunskapsstyrning. Mycket bra förslag om att regeringen bör initiera övergripande utvecklingsarbeten.

Datum
2021-09-28
Vårt dnr
HSF210208
Ert dnr
S2021/00866

6.3.2 Utbildning och kompetensförsörjning

Region Västmanlands synpunkt

För att lyckas med uppdraget är kompetensen hos utföraren av största vikt vilket kommer att kräva betydande utbildningsinsatser i uppstart.

Utredningen nämner vikten av stöd till personal som arbetar med personer med psykisk ohälsa. Idag är det främst psykologer/kuratorer etc. som får regelbunden handledning, detta behöver vidgas till fler yrkesgrupper. Det behövs också ett förtydligande om hur utredarna tänker att uppföljning och forskning ska finansieras, detta behöver bli en ordinarie kostnad för verksamheterna och inte bygga på externa forskningsmedel.

För Region Västmanland

Namn

Namn

Denise Norström

Anders Åhlund

Regionstyrelsens ordförande

Regiondirektör